

UDK 519.68 : 528.7

e 363

K.6. Scamer, barni obutek

INSTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO PRI BF V LJUBLJANI

3

Kralj Anton

Uporaba SCANNERJA pri zajemanju in
obdelavi slikovnega strokovnega
gradiva.

RAZISKOVALNA NALOGA

Ljubljana, 1987

Izvleček:

Kralj Anton : Uporaba scanerja pri zajemanju in obdelavi slikovnega strokovnega gradiva

Scaniranje in prenos digitalne slike, ki je generirana na računalniškem sistemu HELL CROMACOM v tiskarni GORENJSKI TISK v Kranju na računalnik FACOM Zavoda SRS za statistiko. Transformacija digitalne satelitske slike iz računalnika FACOM v Hell-ov zapis, grafična obdelava in tiskanje slike.

Ključne besede : SCANNER, barvni občutek

Abstract:

Kralj Anton: The Use of Scanner in Reading and Processing of Professional Image Material

The scanning and the transmission of the digital image, which is generated in the HELL CROMACOM computer system in the GORENJSKI TISK printing works in Kranj into the FACOM computer of the Zavod SRS za statistiko (The Institute for Statistics of the SR Slovenia). The transformation of the digital satellite image from the FACOM computer into the Hell record, graphic processing and image printing.

Key words: SCANNER, colour sensing

KAZALO

1.0 Uvod

2.0 Osnovni principi grafične reprodukcije z računalnikom CROMACOM

3.0 Opis računalniške opreme za grafično reprodukcijo slik

3.1 Optični čitalec HELL - scanner D399-ERS

3.2 Laserski risalnik HELL CR401

3.3 Grafična postaja CROMACOM

4.0 Postopek snemanja in dešifriranja fotoscene

5.0 Zaključek

6.0 Literatura

7.0 Priloge

A. Format zapisa

A.1 CROMACOM format fizičnega zapisa na magnetnem traku

A.2 Oblika formata zapisa na magnetnem traku za dešifriranje

A.3 Izpis podatkov v CROMACOM obliki na računalniku FACOM

A.4 Izpis podatkov v EBCDIC kodi na računalniku FACOM

A.5 Symap testne slike na računalniku FACOM, ki je bila scanirana na CROMACOM računalniku

B. Barvni klin

B.1 Barvni klin izpis na laserskem risalniku HELL CR401 na fujihevem fotomaterialu LS500, ki je namenjen za lasersko izpisovanje

B.2 Barvi klin tiskan na računalniško vodenim štiribarvnim ofsetnim strojem Heidelberg Speedmaster 102V na visokopremaznem sijajnem papirju na brezlesni osnovi EMONA

B.3 Digitalni izpis barvnega kline na računalniku FACOM

B.4 Symap barvnega kline izpisan na računalniku FACOM

C. Prenos satelitskega posnetka iz računalnika FACOM na računalnik HELL CROMACOM

C.1 Digitalna satelitska slika na računalniku FACOM

C.2 Symap oblika satelitskega posnetka na računalniku FACOM

C.3 Tisk onovnih barvnih komponent satelitskega posnetka in trikromatska ter bikromatska oblika tiska.

1.0 UVOD

Namen raziskave je bil preverjanje možnosti uporabe scanerja, ki je namenjen grafični reprodukciji slik v tiskarstvu za zajem podatkov iz kart, aero posnetkov in satelitskih podatkov ki so pomembni v prostorskih informacijskih sistemih in v računalniški kartografiji.

Težišče dela je bil na konverziji grafične interpretacije pixla osnovne rasterske celice, ki se uporablja v tiskarstvu, v informacijsko, ki jo uporabljamo v prostorskih informacijskih sistemih. Določena kombinacija štirih grafičnih barv (rumena, rdeča, modra in siva), ki jo zapiše v digitalni obliki scaner na magnetni trak, vsebiko pomeni določeno informacijo (gozd, travnik, njiva, reka). Transformacija mora biti tudi inverzna. To pomeni, da informacijo, ki pokriva določeni teritorij konvertiramo v kombinacijo štirih grafičnih barv.

Računalniški zapis podatkov na računalniku HELL je nesterden namenjen interni uporabi v tiskarstvu. Zato je bilo potrebno konstruirati programe, ki dešifrirajo zapise v standardno obliko, ki se uporablja v računalništvu.

2.0 Osnovni principi grafične reprodukcije z računalnikom CROMACOM

Osnove grafične reprodukcije temeljijo na fiziološkem občutku človeškega očesa. Vse računalniške obdelave na sistemu CROMACOM so temu podrejene. Za dešifriranje digitalne grafične scene je potrebno nekaj osnovnega znanja in terminoloških definicij iz področja tiskarske grafične reprodukcije.

Osnovna enota je barvni občutek. Barvni občutki nastanejo zaradi avtotipijskega mešanja barv. Primarne barvne dražljaje moduliramo s tiskanjem rasterskih polj z osnovnimi barvami. Vsak barvni občutek je torej določen z deležem rumene(Y), magente(M), cian(C) in črne barve(K). Rasterske tonske vrednosti dokaj natančno opisujejo določen barvni dražljaj. Barvni občutek označimo z naslednjim nizom YMCK:82425700 (82%Y, 42%M, 57%C, 0%K). Reprodukcija za vsako primarno barvo v najboljšem primeru ne presega 100 rasterskih tonskih vrednosti, skupaj torej 100 milijonov barvnih dražljajev.

Kadar reproduciramo barvitost, nasičenost in svetlost barvnih občutkov s primarnimi tiskarskimi barvami (YMCK) govorimo o trikromatski reprodukciji. Pri bikromatski reprodukciji isti barvni občutek dosežemo z dvema osnovnima barvama. Vsaka bikromatska reprodukcija je manj zahtevna pri čemer so tudi rezultati slabši. V Gorenjskem tisku so se zato odločili za selektivno modulirano večbarno reprodukcijo.

3.0 Opis računalniške opreme za grafično reprodukcijo slik

Osnova je računalni CROMACOM z periferijsimi enotami, ki je v celoti namenjen uporabi v tiskarstvu predvsem pri barvni reprodukciji. Težišče računalniškega sistema tvorijo periferne

enote vsaka s svojim procesorjem. Zaradi omejene investicije niso medsebojno povezane in se vrši prenos podatkov fizično z prenosom diskov iz sistema na sistem.

3.1 Optični čitalec HELL - scanner D399-ERS

Največji format slike, ki jo lahko scaniramo je 50x60 cm pri čemer mora biti fotoscena pokončna. Hitrost scanerskega otipavanja je 7mm/min. Za sliko velikosti 45x60 cm traja proces scaniranja 1 uro 30 min.

Resolucija scanerskega otipavanja slike je 240 rasterskih pik na cm. Scaner lahko otipava elemente slike velikosti 0,04 mm. Scanerska slika se sproti procesira v računalniku in zapisuje v digitalni obliku na disk. Zapis vsake scanerske vrstice je opremljen z 24 parametri trenutne nastavitev parametrov scaniranja. S temi parametri korigiramo osnovne barve, ki jih otipa scaner na sliki. Fizičen zapis slike na disku in transformacijske enačbe parametrov slike niso dokumentirani in so poslovna skrivnost proizvajalca.

3.2 Laserski risalnik HELL CR401

Posebna programska oprema za računalniško procesiranje slik na računalniku CROMACOM krmili laserski risalnik HELL CR401. Format reprodukcije je B2 z resolucijo 60 do 80 rasterskih pik na mm. Enoto reproducira sliko na štirih fotolitih z upoštevanjem standardne barvne skale ali barvnega klinja.

3.3 Grafična postaja CROMACROM

Osnovo tvori 16 bitni Hellov računalnik na katerega je priključeno 8 diskovnih enot po 300 MB, dve tračni enoti, grafični ekran resolucije 1028x1028 pik v 256 barvah, digitalnik, in črno bel monitor za krmiljenje računalniške obdelave slike. Računalniški programi omogočajo interpolacijo osnovnih barv, rotacijo slike, izločanje in dodajanje novih barv, zoomiranje in barvno stabilizacijo slike.

4.0 Postopek smerjanja in dešifriranja fotoscene

Fotoscena je širši pojem kot grafična slika, ker vključuje vse parametre nastavitev pri scaniranju slike. Grafična obdelava fotoscene je zaključena znotraj HELL-sistema. Slika, ki jo scaniramo se prvič zapiše v digitalno obliko pri samem scaniranju. Digitalno obliko fotoscene na disku prenesemo v osredni računalnik CROMACOM, ki ima povezavo z magnetno tračno enoto. Na tem sistemu je možno fotosceno v treh oblikah prepisati na magnetni trak. Zapišemo jo lahko v osnovnem scanerskem formatu zapisa, deloma procesirani formatni obliku, ali v končni obliki kot se izriše na laserskem risalniku. Prepisovanje je namenjeno arhiviraju fotoscen za poznejšo uporabo. Oblika formata zapisa fotoscene na trak ni dokumentirana in je poslovna skrivnost proizvajalca.

Tračna enota na kateri se arhivirajo slike na magnetni trak nima standardnega portokola ASCII ali EBCDIC formata. Je posebna Hellova specialnost. Vse kar je standardno z FACOM-ovo magnetno

tračno enoto je inter-record-gap. Podatki so zapisani v 16 bitnih besedah. Prvi korak je bil program za transformacijo HELL-zapisa v EBCDIC zapis na FACOM-u. Nasleden korak je bilo dešifriranje slike. Ločitev parametrov fotoscene od podatkov. Za dešifriranje smo izdelali poseben program, ki je naključno izbiral pozicije na traku, kjer naj bi bili zapisani parametri fotoscene. Potem ko je bil znan format zapisa fotoscene je bila potrebna transformacija med digitalnim zapisom barvnih občutkov v absolutne vrednosti jakosti odbite svetlobe. Pri tem smo si pomagali z barvnim klinom.

Vsi programi so grajeni reverzibilno tako, da jakost odbite svetlobe transformiramo v digitalni zapis barvnih občutkov v Hell-ovem formatu na magnetni trak.

5.0 Zaključek

Tehnično je naloga uspela, čeprav smo imeli velike težave zaradi testiranja programov na računalniku HELL v Kranju. Pri vsaki napaki smo morali ponovno ponoviti obdelave in se zopet vrniti v Kranj. Uporaba računalniškega programa CROMACOM je bila možna samo v neprodukcijskem času od 22 ure do 6 ure zjutraj, kar je bila precejšna ovira pri testiranju programov. Profesionalna tiskarska grafika na računalniku HELL CROMACOM je izredno obširno področje, in jo je nemogoče obvladati v 280 urah kolikor je bilo predvideno za realizacijo naloge.

Naloga je potrdila domnevo, da lahko scaniramo slike, jih prenesemo na drug računalnik, procesiramo in zopet pripravimo v formatu na magnetnem traku, ki ga sprejme CROMACOM računalnik, ter tiskamo. Digitalne podatke lahko transformiramo v digitalni zapis barvnih občutkov ter prenesemo na računalnik CROMACOM.

Testni rezultati so pokazali, da bi lahko izdelali barvni atlas satelitskih posnetkov v merilu 1: 50 000. Naloga je obstala na testnem nivoju brez perspektive, da bi profesionalizirali določene postopke pri računalniški reprodukciji kart.

Naloga o uporabi scannerja je bila predstavljen na seminarju o satelitski teledetekciji 17. junija 1987 v Cankarjevem domu. Prijavljena je bila tudi na natečaju za inovacijo leta.

6.0 Literatura

Dr.ing. Rudolf HELL Tonwertatlas fur CCR/Unbunt-Reproduction

Sašo Rev, Gorenjski tisk Kranj Priročnik o možnosti reprodukcije in elektronske montaže strani

A. Format zapisa

A.1 CROMACOM format fizičnega zapisa na magnetnem traku

A.2 Oblika formata zapisa na magnetnem traku za dešifriranje

A.3 Izpis podatkov v CROMACOM obliki na računalniku FACOM

A.4 Izpis podatkov v EBCDIC kodu na računalniku FACOM

A.5 Symap testne slike na računalniku FACOM, ki je bila scanirana na CROMACOM računalniku

Format slikovnih podatkov na traku

BLOK 1

word	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	JO	BN	AM	E	-	-	-	-	-	-

word	10	14	15	16	17	18
	XKS	YKS	GR			

gradacija [linija/cm] = 2 * raster
 format končne strani [mm]

word	64	68	69	70	71	72
	IM	E	-	SL	IK	E

word	73	74	75	76	77	78	79	80	81

format slike [mm]
 format podatkov [pike]

$$XPK = GR * XSL / 10$$

$$YPK = GR * YSL / 10$$

word	82	83	84	85	86

word	97	98	99	104	106
	DD	MM	LL		

zeros.....

BLOK 2

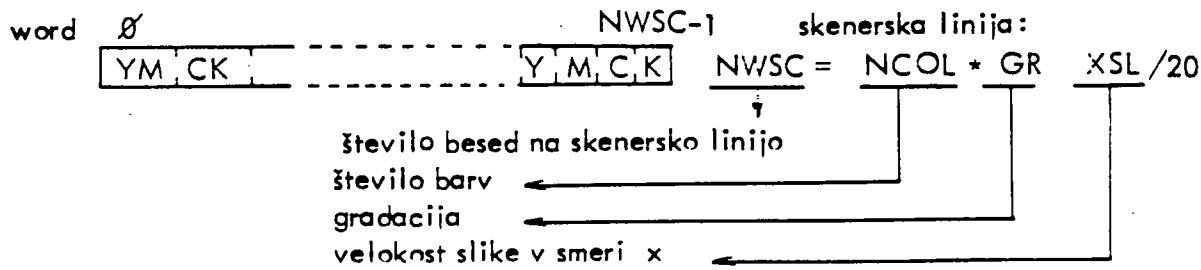
word	8191
	00 00 00

End of blok

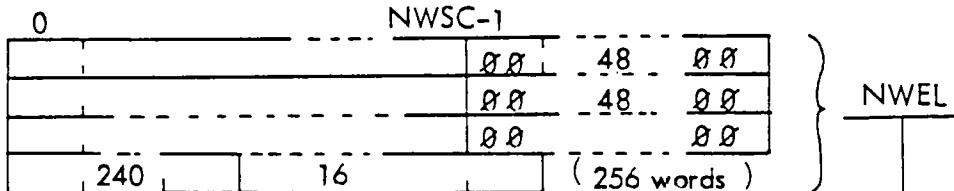
0	8191
00	00

End of blok

blok 3: slikovni podatki

element slike

število besed na element slike ←

$$NWEL = (NWSC + 48) * 3 + 256$$

slika :

število besed na sliko : NWSL = $\frac{GR * YSL * NWEL}{30}$

število slikovnih (koristnih) podatkov :

$$NDAT = GR * YSL * NWSC / 10$$

Beispiel:

LIS

JOB: BODO.

VOM: 6.3.1985	LOESCH: 1	STEHEND: NEIN			
HOEHE: 303	BREITE: 216	AUFLOESUNG: 120			
DRUCKV: OS	UE-MSTAB: 8	JOBBESTAND: 11			
NR NAME	BILDART	ZUST	AUSZUG	HOEHE	BREITE
1 C 399	FEINUE	O	YMCK	399	327
2 TEXT C 399	T6	O	K	55	195
3 A 399	FEINUE	O	YMCK	399	255
4 MASKE4 3	MASKE	O		399	255
5 ENDPARAM6	BF	O		0	0
6 MUL	MU	O		0	0
7 C 299	FEINUE	ES	YMCK	303	216
8 ENDPARAM8	BF	O		0	0
9 CC 399 CC	FEINUE	ES	YMCK	303	216
10 KONTU YM	R	O	YM	310	445
11 KONTU CK	R	O	CK	310	445
* 5 CC-MANI B*xKx BEFEHL?					

EKRAN

$$\text{PICT} = \text{XPIX} * \text{YPIX} * \text{NCOL} \quad [\text{byte}]$$

| | | |
 | | | število barv
 | | | |
 | | štev pik v smeri Y
 | | |
 | štev pik v smeri X
 |
 | štev bajtov za sliko

$$\text{LINE} = \text{XPIX} * \text{NCOL}$$

$$\text{XPIX} = \text{XCOL} * \text{GRAD} / 10$$

$$\text{YPIX} = \text{YCOL} * \text{GRAD} / 10$$

SCAN

$$\text{PICT} = \text{YPIX} * \text{TRIP} / 3$$

$$\text{TRIP} = 3 * (\text{LINE} + 96) + 512 \text{ triple lines}$$

$$\text{LINE} = \text{XPIX} * \text{NCOL}$$

LINE	96 * 00	}
LINE	96 * 00	
LINE	96 * 00	
480	32	next TRIP ——————>

TRIP

$$\text{primer : } \text{XSL} * \text{YSL} = 30 * 30 \text{ mm}$$

$$\text{GR} = 120 \text{ lin / cm}$$

$$\text{NCOL} = 4$$

$$\text{NWSC} = 4 * 120 * 30 / 20 = 720 \text{ w}$$

NWSC	48	
NWSC	48	
NWSC	48	
240	16	= 256 w

$$\text{NWEL} = (720 + 48) * 3 + 256 = 2560 \text{ w}$$

$$\text{NWSL} = 120 * 30 * 2560 / 30 = 307200 \text{ w}$$

$$\text{NDAT} = 120 * 30 * 720 / 10 = 259200 \text{ w}$$

PARAMETRI TIP=0 SKIP BLOKOV= ŠT. BLOKOV= 500 DOLZINA ZAPISA= 120

ŠT. BLOKOV = 500 DOLŽINA ZAPISA = 120

= . S . T Z 5 . T M O = # < S . S = < ! S D G : R G O O * N D Z # R S (U + U < S ! = 0 . S
447D448E448E447D448E447D347D447D448E448E447D447D448E336D447D336C447D447D447D347D348E347D447D448E448E448E447E448E
05EF9B222D5314CC4B233374F17619E018BF6C225F2209FF4C0E3A10236327A956A7D586117639EE145F800E7CC26B94A213D749E54E5222EEF09822

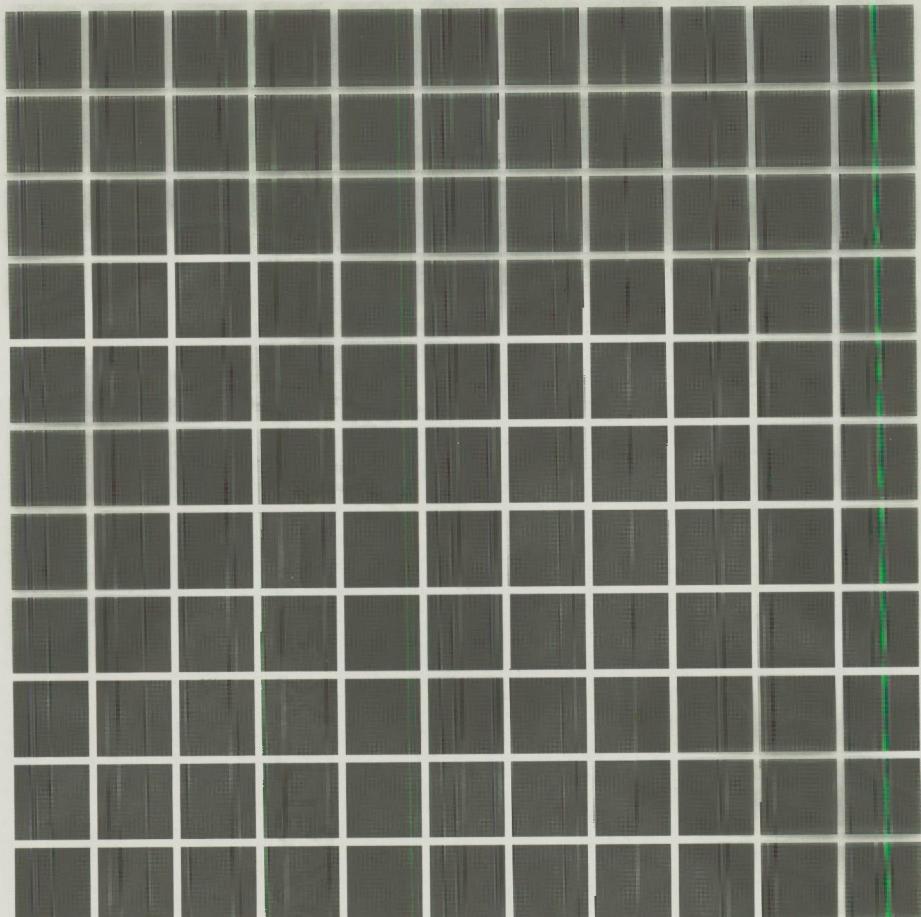

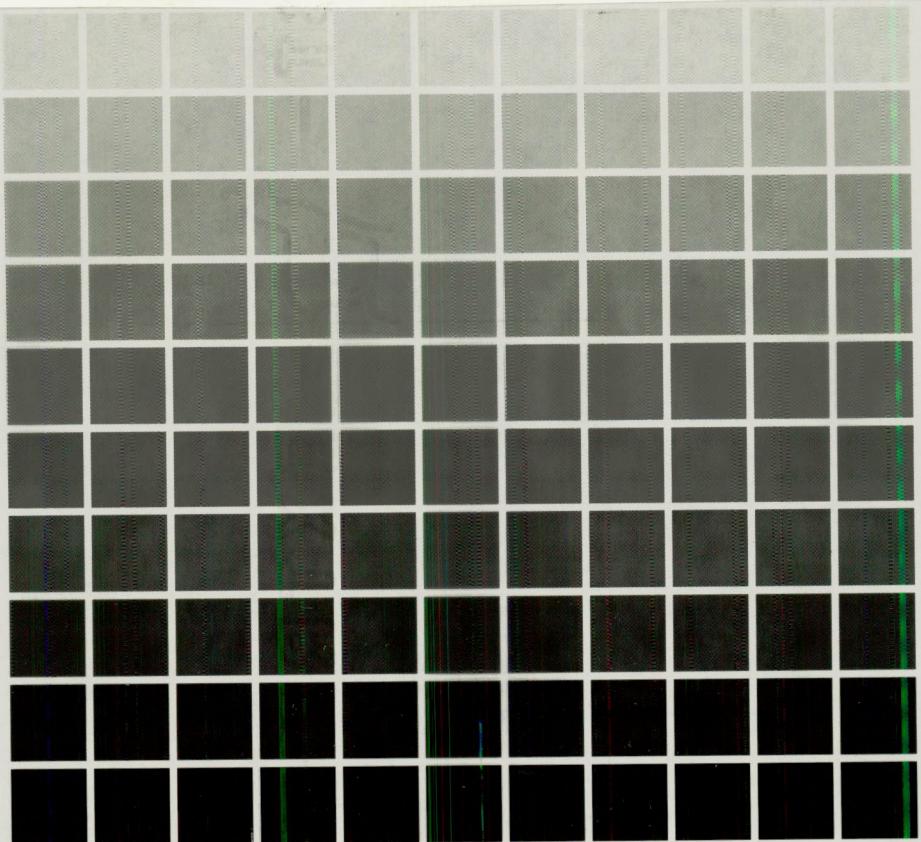
TEST

B - BARVNI KLIN

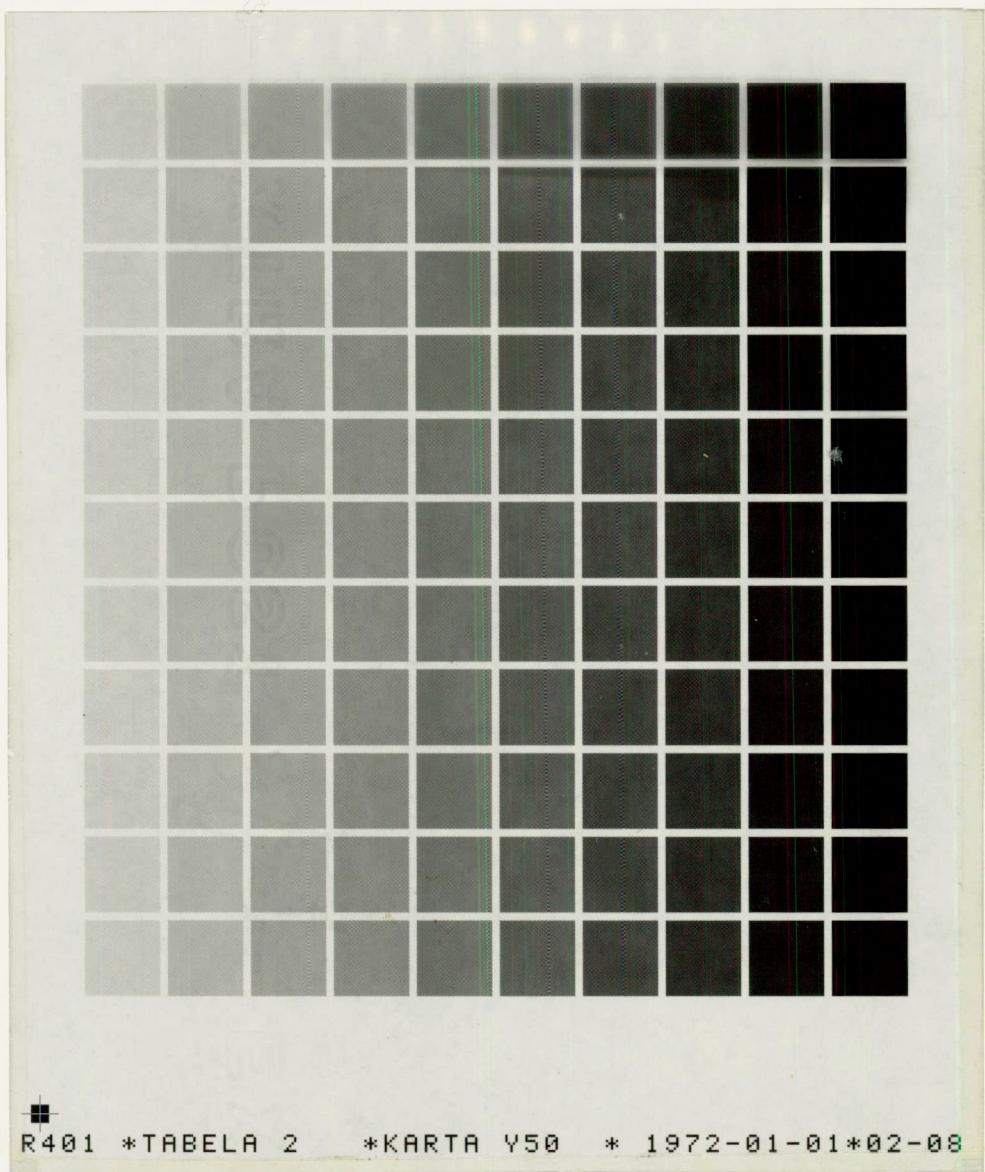
- B.1 Barvni klin izpis na laserskem risalniku HELL CR401 na fujijevem fotomaterialu LS500, ki je namenjen za lasersko izpisovanje
- B.2 Barvi klin tiskan na računalniško vodenim štiribarvnim offsetnim strojem Heidelberg Speedmaster 102V na visokopremaznem sijajnjem papirju na brezlesni osnovi EMONA
- B.3 Digitalni izpis barvnega kline na računalniku FACOM
- B.4 Symap barvnega kline izpisan na računalniku FACOM

R401 *TABELA 2 *KARTA Y50 * 1972-01-01*02-02

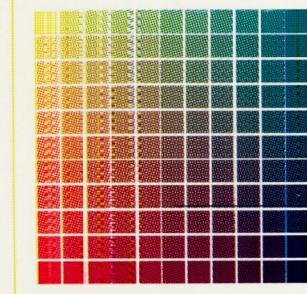

R401 *TABELA 2 *KARTA Y50 * 1972-01-01*02-02

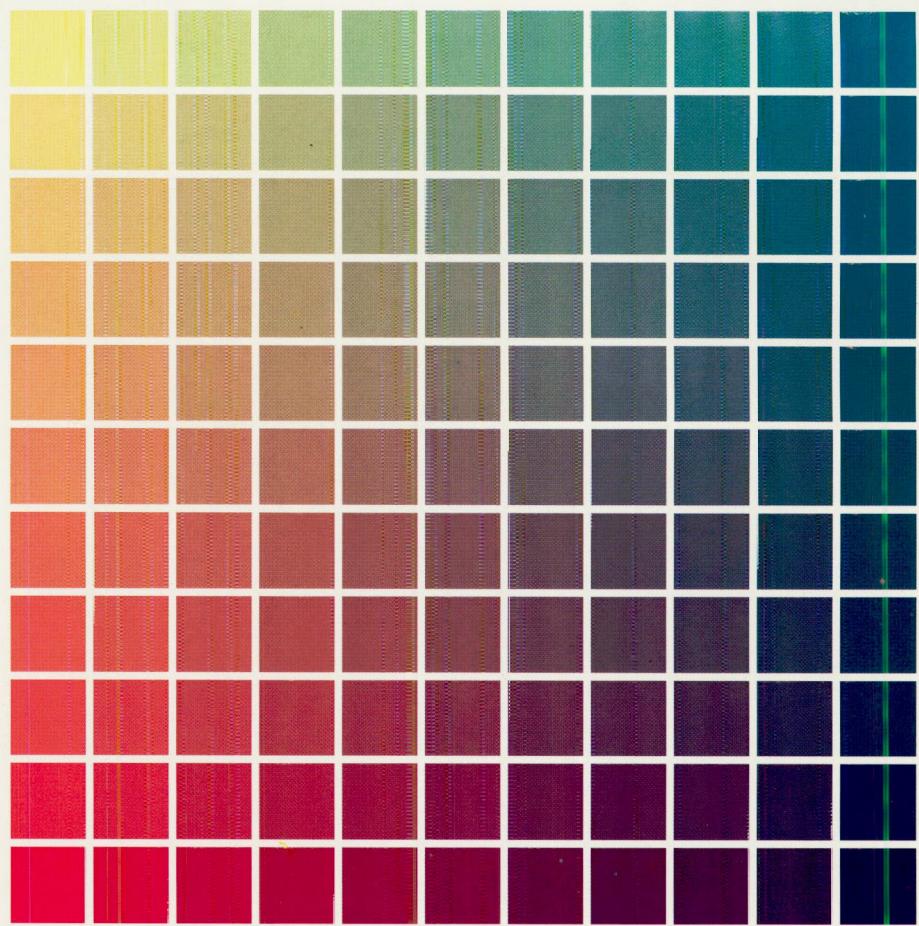

R401 *TABELA 2 *KARTA Y50 * 1972-01-01*02-08

>ECN

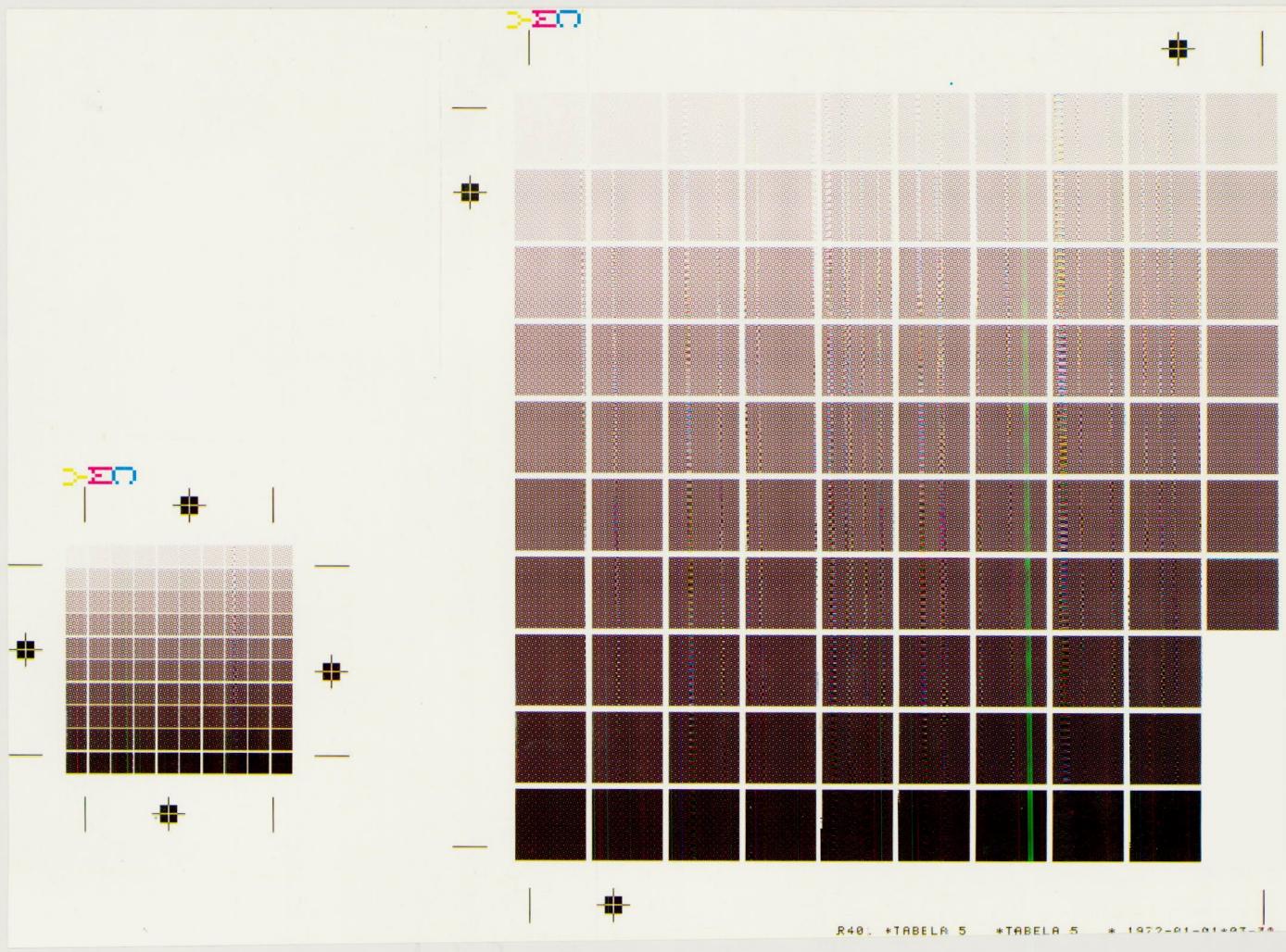
>ECN

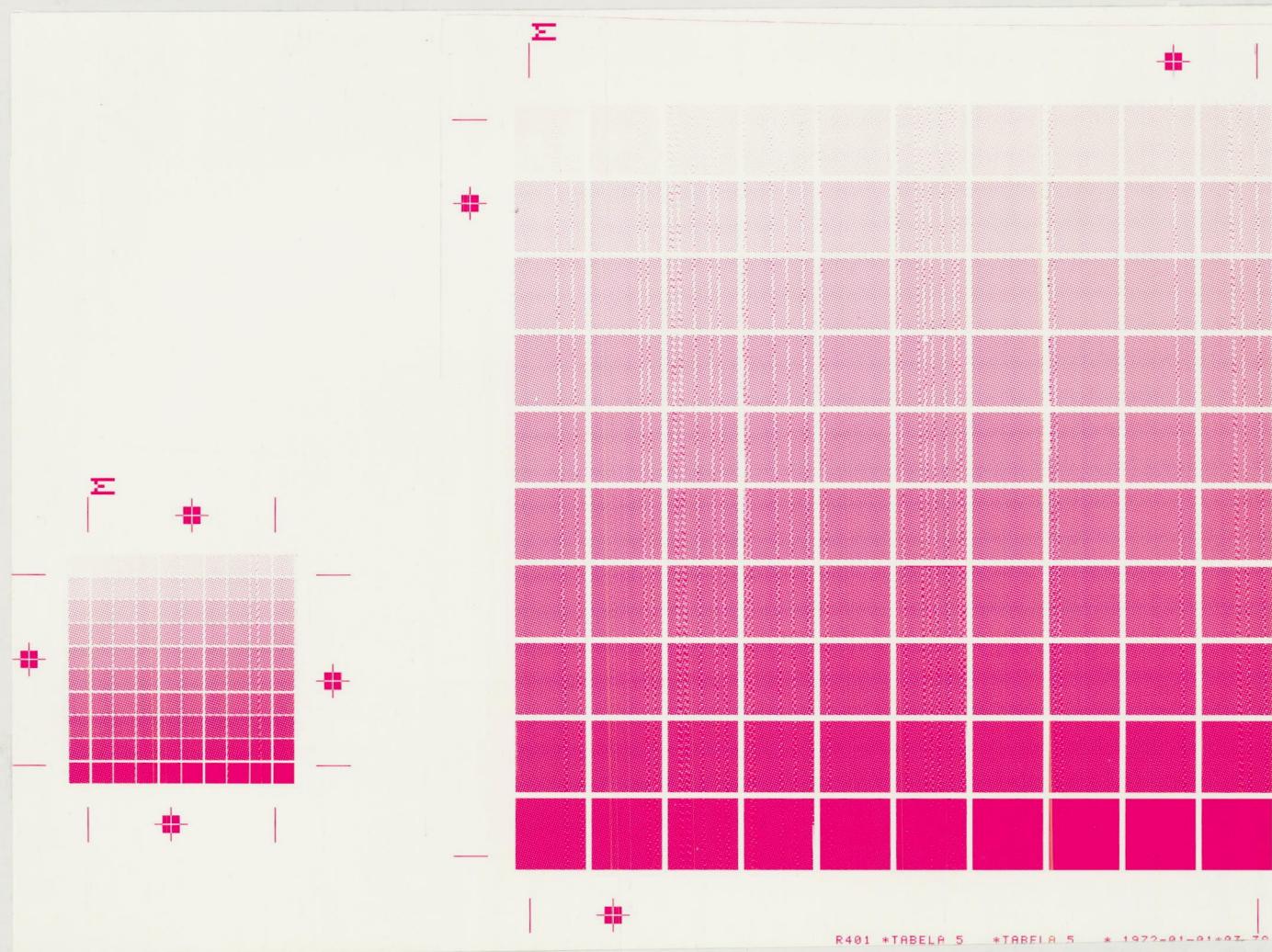
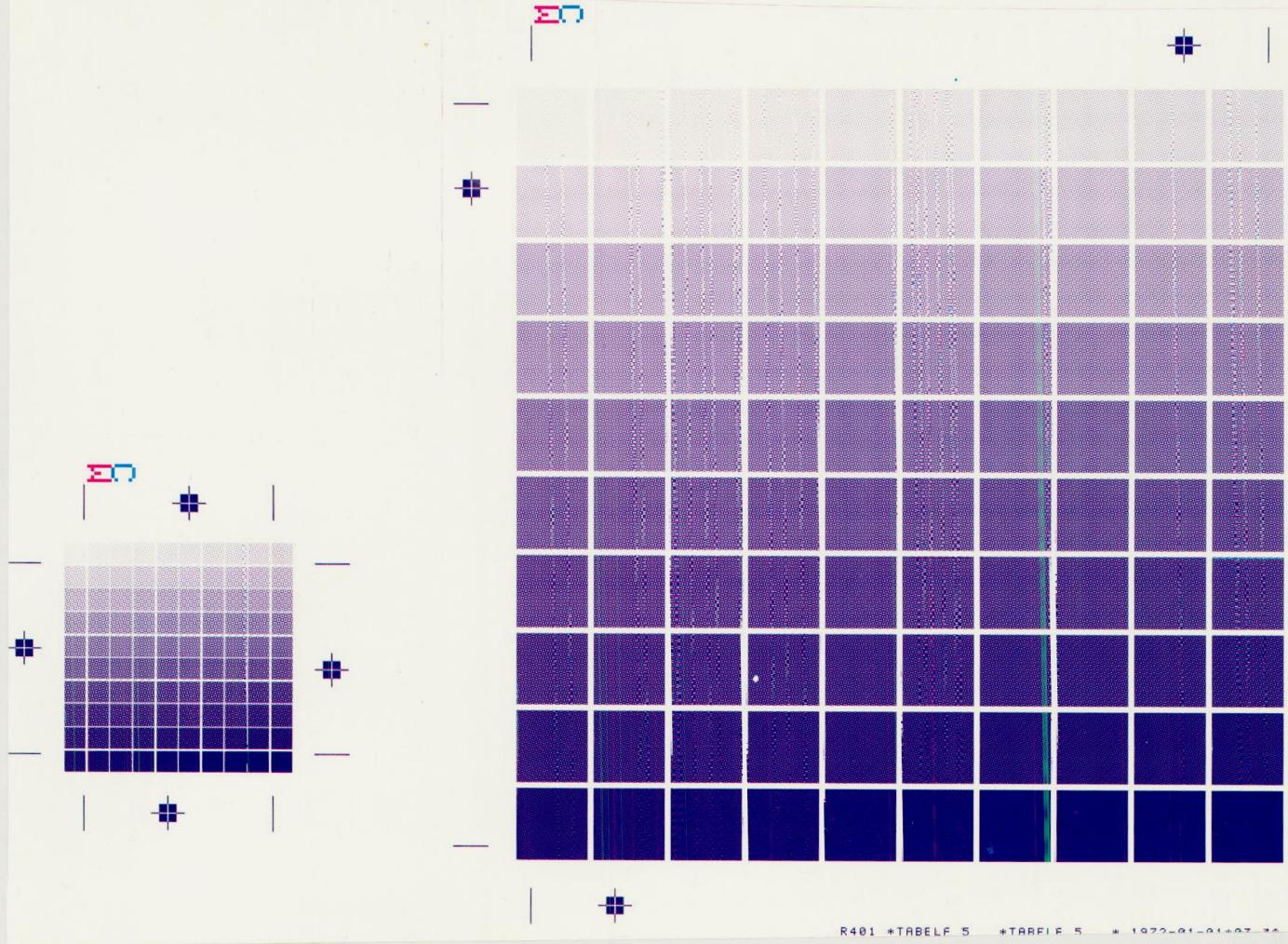
R401 *TABELA 2 *KARTF *50 * 1972-01-01*02-08

Lizrod

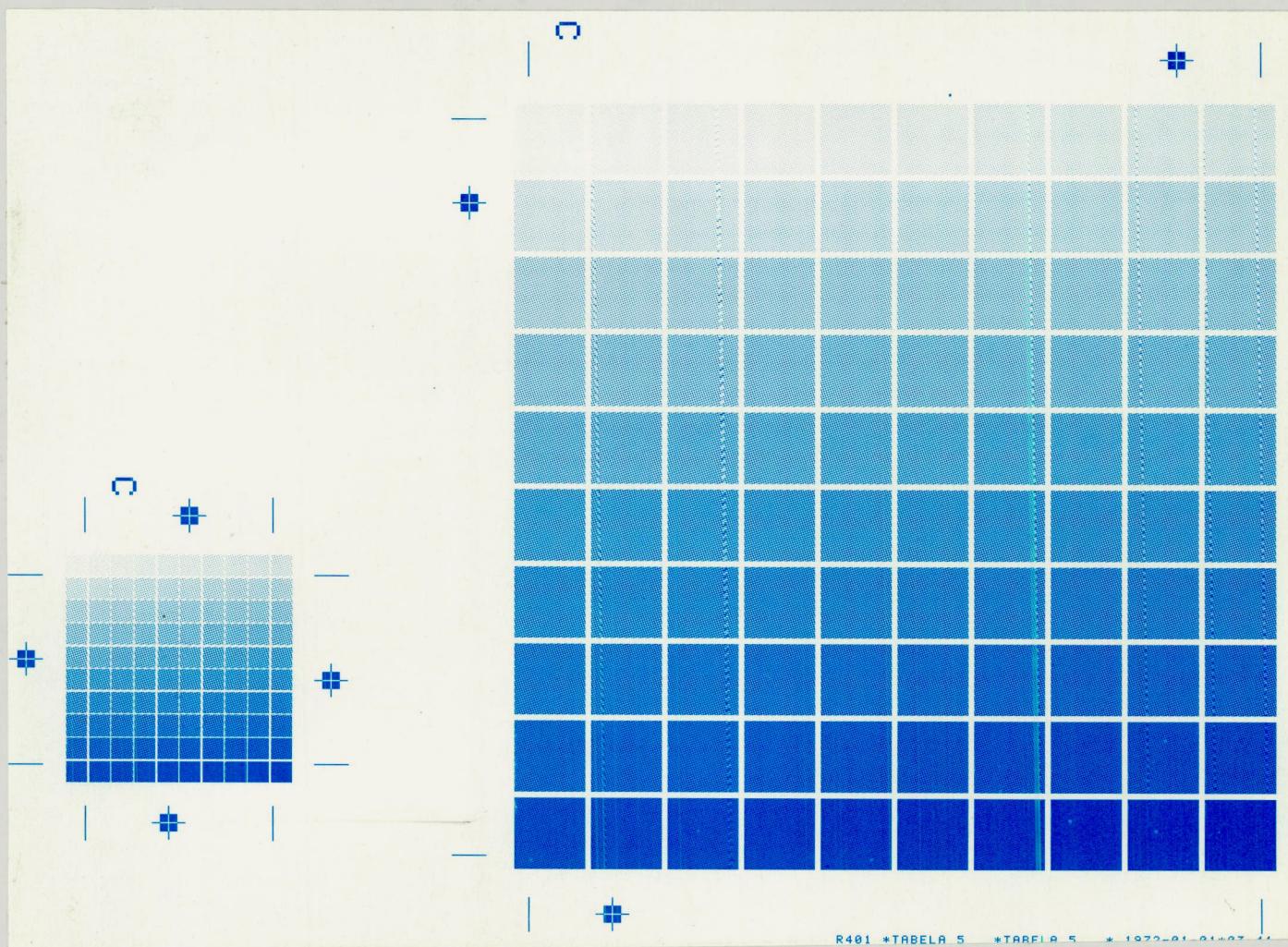
1

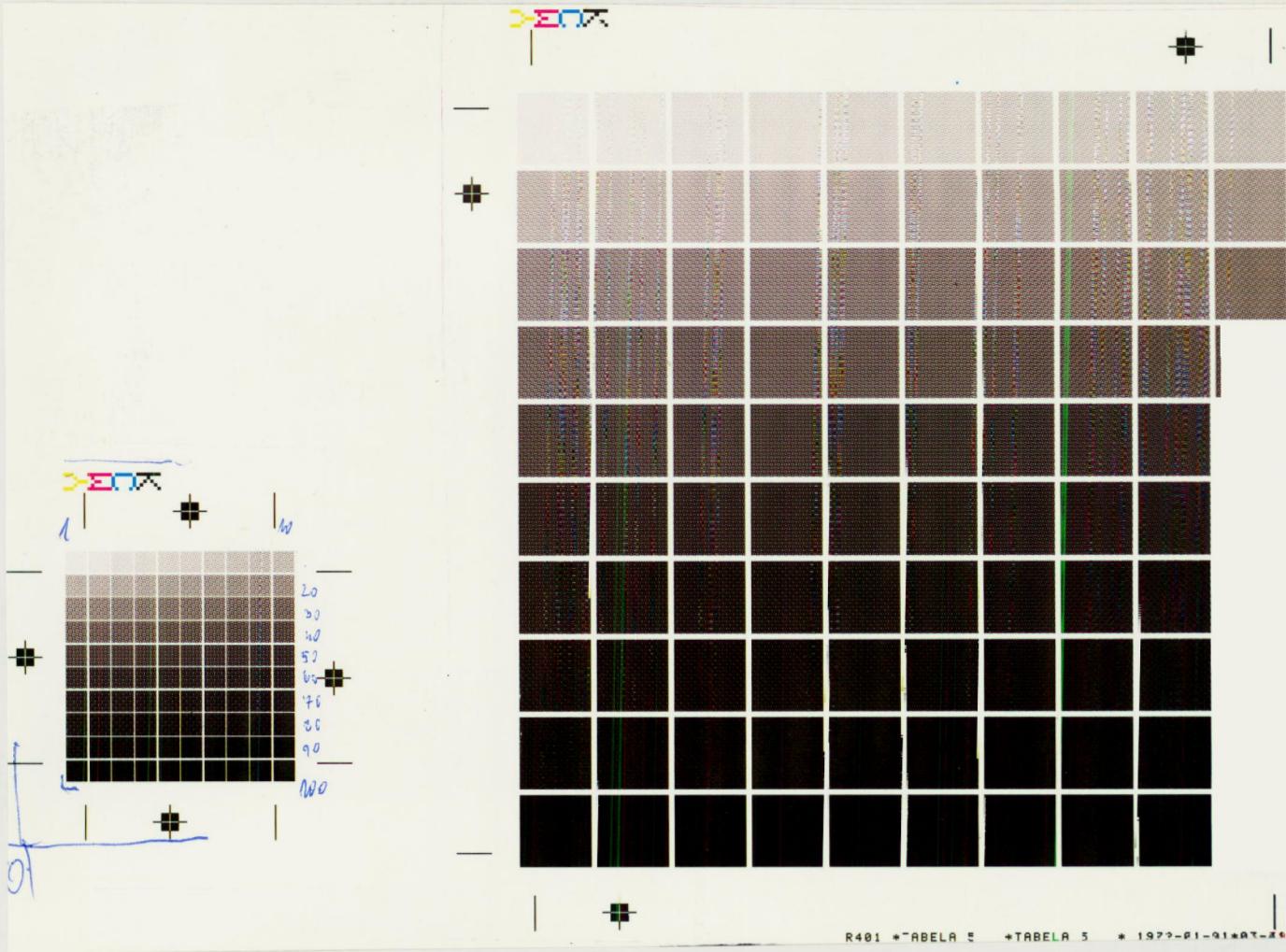
R40. *TABELA 5 *TABELA 5 * 1972-01-01+07_70

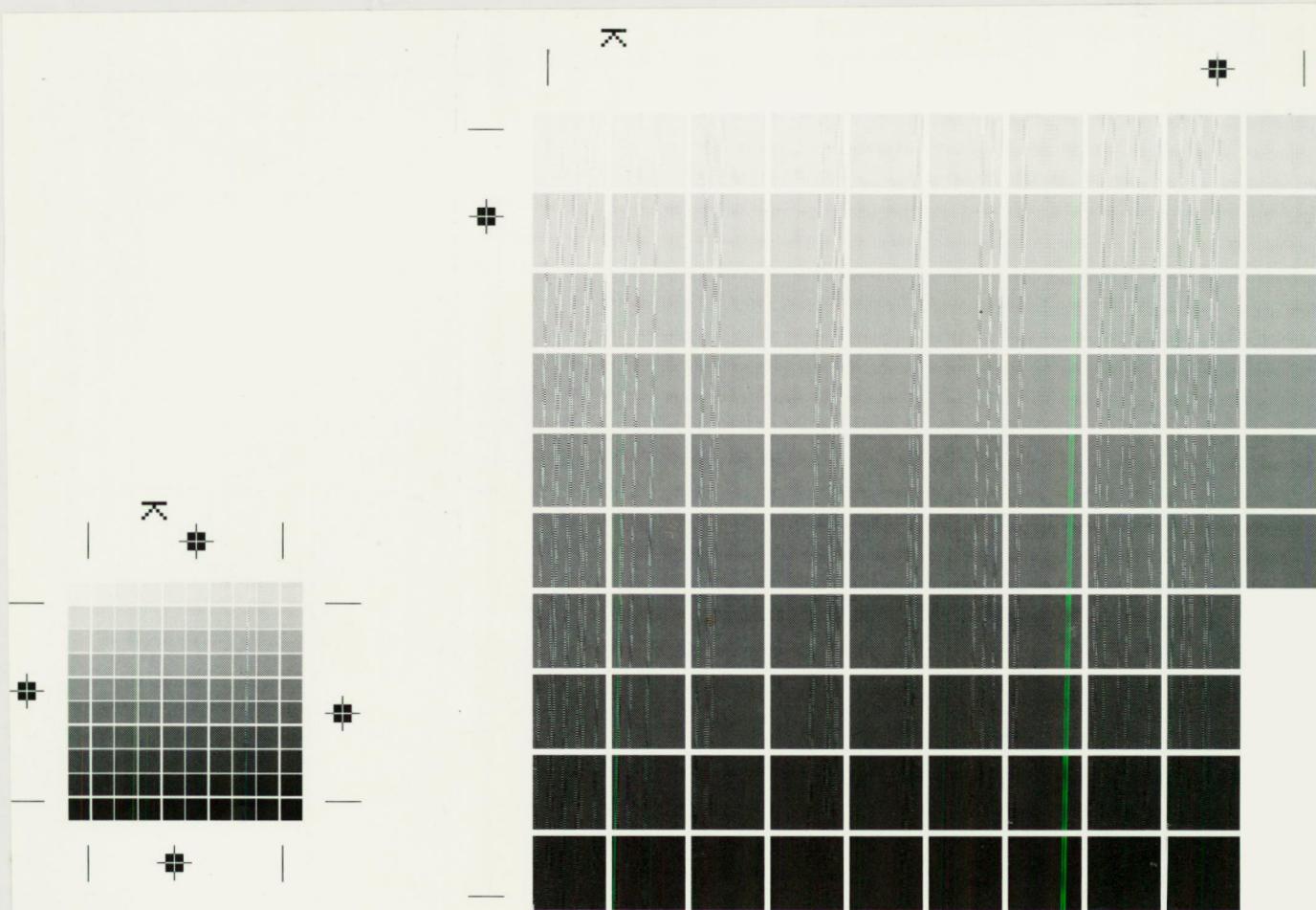
3

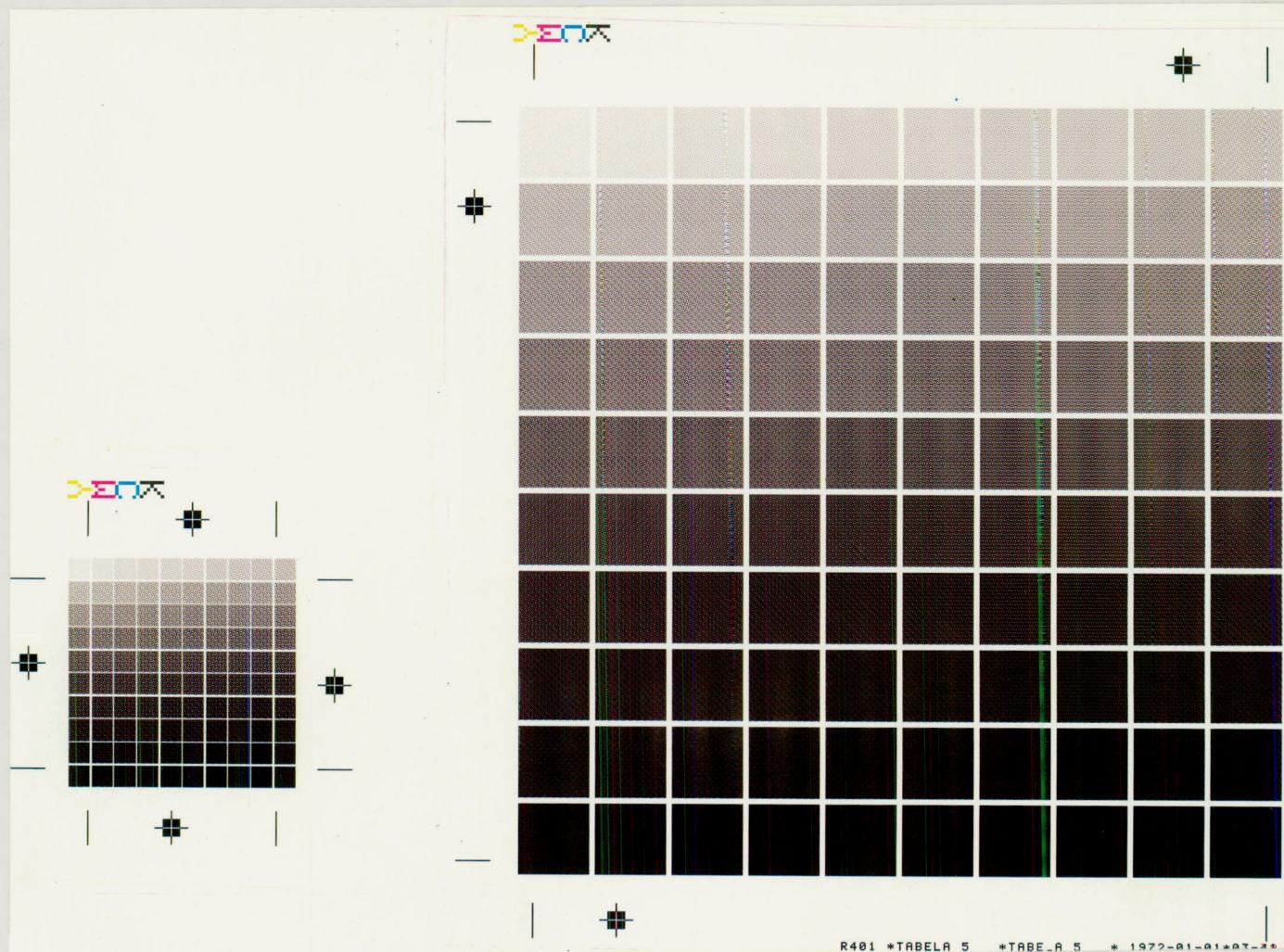
R401 *TABELA 5 *TARIFA 5 * 1972-81-01-07

R401 *TABELA 5 *TABELA 5 * 1972-01-01-AUT-06

R401 *TABELA 5 *TABELA 5 * 1972-01-01-AUT-06

R401 *TABELA 5 *TABELA 5 * 1972-01-01*07-26

if food

~

Prenos satelitskega posnetka iz računalnika FACOM na CROMACOM

- C.1 Digitalna satelitska slika na računalniku FACOM
- C.2 Symap oblika satelitskega posnetka na računalniku FACOM
- C.3 Tisk osnovnih barvnih komponent satelitskega posnetka in trikromatska ter bikromatska oblika tiska.

4000
3999
3998
3997
3996
3995
3994
3993
3992
3991
3990
3989
3988
3987
3986
3985
3984
3983
3982
3981
3980
3979
3978
3977
3976
3975
3974
3973
3972
3971
3970
3969
3968
3967
3966
3965
3964
3963
3962
3961
3960
3959
3958
3957
3956
3955
3954
3953
3952
3951
3950
3949
3948
3947
3946
3945
3944
3943
3942
3941
3940
3939
3938
3937
3936
3935
3934
3933
3932
3931
3930
3929
3928
3927
3926
3925
3924
3923
3922
3921
3920
3919
3918

